

POŻEGNANIA

Sonia Dybova-Jachowicz 1930–2014

Sonia Dybova urodziła się 27 listopada 1930 r. w Ostrawie, w Republice Czechosłowackiej. Pochodziła w rodziny górniczej, która miała swoje korzenie rodowe z jednej strony w okolicach Wieliczki, Bochni i Nowego Sącza, zaś z drugiej – z okolic Kalwarii Zebrzydowskiej. Nauka w szkole podstawowej i gimnazjum przypadła na okres II wojny światowej. Świadectwo ukończenia gimnazjum uzyskała w 1948 r., co dało jej możliwość studiowania geologii na Wydziale Przyrodniczym Uniwersytetu Masaryka w Brnie. Jeszcze jako studentka w 1951 r. została skierowana na stypendium naukowe do prof. Tadeusza Bocheńskiego – kierownika Zakładu Złóż Węgla Krakowskiej Akademii Górniczo-Hutniczej, wybitnego geologa, stratygrafa i paleontologa, zajmującego się badaniami formacji węglonośnych, w szczególności Górnośląskiego Zagłębia Węglowego (GZW). Pod jego kierunkiem Sonia Dybova rozpoczęła intensywne badania palinologiczne karbonu czeskiej części GZW, ich efektem była praca doktorska. Dotyczyła ona opracowania metodyki uzyskiwania mikrospor z pokładów węgla humusowego, a na ich podstawie przygotowania ekspertyzy stratygraficznej dotyczącej węglonośnych osadów karbonu reprezentujących odcinek stratygraficzny namur A– westfal B (warstwy ostrawskie i karwińskie). Była to jedna z pierwszych na świecie prób oceny stratygraficznej karbonu na podstawie mikrospor występujących powszechnie w substancji węglowej. Po opracowaniu raportu końcowego z prowadzonych badań pt. „Analiza mikrosporowa – jako jedna z nowych metod badań i jej praktyczne zastosowanie w przemyśle węglowym” oraz złożeniu wymaganych egzaminów z geologii ogólnej, paleontologii, filozofii i ekonomii politycznej przystąpiła do obrony przedstawionej pracy. Sonia Dybova stopień doktora nauk przyrodniczych uzyskała na Wydziale Przyrodniczym Uniwersytetu Masaryka w Brnie. Po otrzymaniu doktoratu, w celu uzupełnienia wiedzy, czechosłowackie Ministerstwo Paliw i Energetyki ponownie skierowało ją do AGH w Krakowie, a po kilku miesiącach objęła stanowisko kierownika Ośrodka Naukowo-Badawczego (Uhelný Pruzkum) w Ostrawie. Realizowała tam kolejne prace z zakresu palinologii karbonu GZW. W 1960 r. zdecydowała się na związek małżeński z polskim palinologiem Aleksandrem Jachowiczem (profesorem, kierownikiem Oddziału Górnośląskiego Instytutu Geologicznego w Sosnowcu, twórcą Wydziału Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego, prorektorem tejże uczelni) pochodzącym, podobnie jak Jej ojciec, z okolic Nowego Sącza (Grybów). Na początku 1961 r. podjęła decyzję o wyjeździe do Polski, w tym czasie na świecie były już dzieci – Ivan (lekarz medycyny – pracujący w Zurichu) i Monika (dr hab. nauk o Ziemi, podobnie jak rodzice – palinolog w Państwowym Instytucie Geologicznym – Państwowym Instytucie Badawczym).

Od 1961 r. prof. dr hab. Sonia Jachowicz była zatrudniona w Oddziale Górnośląskim Instytutu Geologicznego

w Sosnowcu na stanowiskach: adiunkta do 1966 r., po uzyskaniu habilitacji – docenta do 1987 r., a następnie profesora. Podczas 30-letniej pracy w instytucie Profesor z wielką pasją i zaangażowaniem tworzyła laboratorium palinologiczne, uczyła trudnego zawodu palinologa młodych pracowników naukowych, przez ok. 20 lat kierowała laboratorium palinologicznym. Dzięki osiągnięciom w badaniach stratygraficznych karbonu i permu w 1993 r. została przewodniczącą XV Międzynarodowego Kongresu Geologii i Stratygrafii Karbonu i Permu, który we wrześniu 1995 r. w Krakowie zgromadził ponad 500 uczestników reprezentujących wszystkie kontynenty. Na spotkaniu w ok. 300 wystąpieniach naukowych zaprezentowali oni wyniki swoich badań i obserwacji.

Profesor dr hab. Sonia Jachowicz była czynnym pracownikiem naukowym. Uczestnicząc w Międzynarodowych Komisjach Stratygraficznych i Paleontologicznych, miała szerokie kontakty zawodowe z wieloma naukowcami z różnych stron świata. Brała aktywny udział w międzynarodowych kongresach i konferencjach geologicznych, m.in. w: Herlen, Krefeld, Paryżu, Pradze, Moskwie, Ottawie, Pekinie, Mons, Brukseli, Budapeszcie i wielu innych.

W latach 80. XX w. Profesor prowadziła cykl wykładów monograficznych na Wydziale Biologii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, a od 1990 r., po śmierci męża prof. Aleksandra Jachowicza, przejęła wykłady z paleontologii i stratygrafii na Wydziale Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

Brała też czynny udział w rozwoju kadry naukowej, była promotorem kilku doktoratów, recenzentem prac doktorskich, habilitacyjnych i wniosków na profesora. Przez dwie kadencje była członkiem Rady Naukowej PIG-PIB.

Profesor pozostawiła po Sobie kilkadziesiąt publikacji naukowych w tym monografii, z których wymienimy tylko kilka:

- „Miospory górnośląskiego karbonu produktywnego” – wspólnie z A. Jachowiczem (1957);
- „Kiedy węgiel był zielony” – wspólnie z A. Jachowiczem (1964);
- „Rewizja karbońskich megaspor z gwał” – wspólnie z J. Karczewską (1982, 1984);
- „Paleobotanika” – z A. Jachowiczem (1983);
- „Miospory” [W:] Malinowska L. (red.), „Budowa Geologiczna Polski. Atlas skamieniałości przewodnich

i charakterystycznych. Perm” – wspólnie z A. Fijałkowską, J. Jerzykiewicz (2001);

- „Palinologia” – wspólnie z A. Sadowską (2003);

Za działalność naukową i społeczną Profesor została odznaczona m.in.: Złotym Krzyżem Zasługi (1973), Krzyżem Kawalerskim (1981), Odznaką Zasłużony dla Geologii Polskiej (1987), wyróżnieniem górniczym – Dyrektora Górniczego I stopnia (1988) oraz Złotą Odznaką PIG (1996).

Zmarła niespodziewanie, tragicznie, z książką w ręku 2 maja 2014 roku.

Halina Urban & Albin Zdanowski